

3. Вавженчук С. Я. Право на працю як основоположне конституційне трудове право / С. Я. Вавженчук // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2010. – № 17. – С. 79–88.
4. Неплюхіна С. Е. Щодо змісту конституційного права на оплату праці / С. Е. Неплюхіна // Право та державне управління. – 2013. – № 1. – С. 52–55.
5. Процевський О. І. Методологічні засади трудового права: монографія / О. І. Процевський. – Х.: ХНАДУ, 2014. – 260 с.
6. Шамшина І. І. Шляхи відображення основних трудових прав працівника у новому Трудовому кодексі України / І. І. Шамшина // Актуальні проблеми права: теорія і практика. – 2012. – № 24. – С. 15–24.

Ключові слова: праця, право на працю, конституційні трудові права, свобода праці, працівник.

Науковий керівник: к.ю.н., доцент Кулі-Іванченко К. К.

Чепрас Антоніна Іванівна

студентки 1-го курсу магістратури судово-адміністративного факультету
Національного університету «Одеська юридична академія»

ПРОБЛЕМА ПОЛІГРОМАДЯНСТВА

На сьогодні питання подвійного громадянства в Україні є досить актуальним у зв'язку з тим, що недосконале національне законодавство створює підстави для існування двох або навіть трьох громадянств у однієї особи.

Питання громадянства є актуальним і водночас цікавим як для України, так і для всієї світової спільноти. Серед науковців сутність та зміст громадянства досліджував Томас Гоббс, який вперше порушив питання про місце людини та громадянина у суспільстві, розкрив взаємовідносини суспільства і держави, а також саме він вжив поняття «громадянське суспільство», що в подальшому вплинуло на формування громадянства. В. В. Лазарев дослідив, що держава об'єднує людей у єдине ціле, а їх належність до певної держави охоплюється поняттям «громадянство». Ю. М. Тодика розкриває сутність того, що постійний правовий зв'язок між фізичною особою і державою проявляється у їх взаємних правах та обов'язках [1, с. 404].

Проблема полігромадянства набуває все більшої актуальності в Україні через вплив як внутрішніх, так і зовнішніх чинників. В українській політичній культурі немає певного конкретного методу щодо вирішення проблеми подвійного громадянства. Існує багато аргументів українських політологів, які у свою чергу зазначали позитивний вплив запровадження подвійного громадянства, серед яких

були: сприяння впливу євроінтеграції, надання змоги об'єднати українців усього світу.

Подвійне громадянство (полі громадянство, біпатризм) – правовий зв'язок, за яким особа перебуває одночасно в громадянстві декількох держав. Цей стан особи виникає в результаті прогалин в законодавстві при вирішенні питань про громадянство [2, с. 336].

Відповідно до статті 7 Закону України «Про громадянство» йде мова про таке: якщо дитина народилася на території держави, то вона автоматично стає громадянином цієї держави (застосовується принцип «права ґрунту»), а якщо батьки цієї дитини є громадянами іншої держави, то одночасно з «правом ґрунту» застосовується і принцип «права крові». В такому випадку дитина набуває з моменту народження подвійне громадянство.

Водночас у Законі України «Про громадянство» стверджується про те, що громадянство України припиняється: внаслідок виходу з громадянства України; внаслідок втрати громадянства України; за підставами, передбаченими міжнародними договорами України.

Подвійне (або множинне) громадянство, при якому особа одночасно має стійкий правовий зв'язок з декількома державами, на сьогоднішній день є об'єктивною реальністю, обумовленої глобалізацією і світової інтеграцією, а також із загостренням в усьому світі проблемою міграції, з якими доводиться рахуватися будь-якій державі.

Безперечно, для конкретної особи полігромадянство може мати ряд переваг і насамперед можливість безвізового в'їзду в країну другого громадянства і в інші держави, з якими країною другого громадянства укладені угоди про безвізовий в'їзд. Крім того, це розширені права в країні другого громадянства в сфері працевлаштування та підприємництва, соціального забезпечення та медичного обслуговування.

Проте на міждержавному рівні полігромадянство породжує досить серйозні проблеми, серед яких проблеми і подвійних зобов'язань по військовій службі, і податкових виплат, і дипломатичного захисту громадянина за межами держави. У практиці міжнародних відносин подвійне громадянство є одним з найбільш проблемних аспектів громадянства, які складно піддаються регулюванню.

Особливо очевидною проблема подвійного громадянства стає в період загострення міжнародної обстановки і військового протистояння держав, громадянство яких особа одночасно має, оскільки від громадянина будь-якої держави потрібно виконання військового обов'язку щодо захисту батьківщини під час військових дій.

Слід зазначити, що в численних багатосторонніх і двосторонніх угодах про подвійне громадянство питання виконання військового обов'язку біпатридів в умовах воєнного часу вирішені. Так, в ст. 21 Європейської конвенції про громадянство встановлюється, що у разі мобілізації в одній з держав-учасниць Конвенції, положення про

військовий обов'язок біпатридів не застосовуються по відношенню до іншої країни-учасника.

Таким чином, як справедливо вказує А.В. Белов, якщо обидві держави, чіими громадянствами володіє біпатрид, будуть втягнуті у збройний конфлікт, то може скластися ситуація, при якій військовозобов'язана особа з подвійним громадянством порушить зобов'язання, що випливають з лояльності (по крайній мірі, в відношенні одного з держав свого громадянства) проігнорувавши мобілізаційний акт [3, с. 544].

Але і за відсутності прямого військового протистояння держав полігромадянство може породити негативні явища для однієї з держав громадянства особи: наявність другого громадянства у певного кола осіб, які працюють в органах влади, може породити конфлікт інтересів, оскільки далеко не завжди інтереси однієї держави збігаються з інтересами інших держав.

У випадках неконтрольованого придбання подвійного громадянства виникає небезпека зайняття біпатридами вищих державних посад, доступу до державної таємниці, до управління тими об'єктами, експлуатація яких представляє підвищений ризик для оточуючих.

В сьогоденнішніх умовах широко постає питання про громадянство ЄС. Як відомо, це унікальний для міжнародного та конституційного права інститут. У становленні громадянства ЄС можна виділити п'ять наступних етапів [4, с. 42]:

1. Паризький саміт (1974 р.) – спеціально створена робоча група досліджувала за яких умов і протягом якого терміну громадяни держав-членів могли б отримати особливі права як громадяни Співтовариства. Розроблена за результатами цього дослідження доповідь «Європа для громадян» містила інформацію про політичні права громадян, а саме активне і пасивне право на вибори, а також право на доступ до офіційних служб.

2. Саміт Європейської Ради у Фонтенбло (1984 р.) – присвячено «Європі громадян», що продемонструвало стурбованість Ради з приводу посилення та сприяння ідентичності і способу Спільнот перед «його громадянами» та іншим світом. На виконання рішення саміту Європейських співтовариств у Фонтенбло комітет *ad hoc* «Європа громадян» (або «Комітет Адоніно») підготував і представив дві доповіді.

3. Підписання Маастрихтського договору про Європейський Союз (1992 р.) – зазначено мету діяльності Союзу «посилити захист прав та інтересів громадян своїх держав-членів шляхом запровадження громадянства Союзу». Громадянству тоді було присвоєно нову частину (розділ 2) договору про заснування ЄС.

4. Підписання Амстердамського договору (1997 р.) – формально закріпив свого роду «ієрархію» загальноєвропейського та національно-

го громадянства: «громадянство ЄС доповнює, а не підмінює національне громадянство».

5. Підписання Договору про Конституцію для Європи (2004 р.) – він мав надати ЄС єдину структуру, перетворити його на суб'єкт права, таким чином замінити собою всі чинні договори. Згідно з договором громадянство Союзу не витісняє громадянства держав-членів. А лише доповнює його. Отже, громадянство Союзу незалежно від громадянства країни-члена існувати не може. Питання громадянства Європейського Союзу все ще знаходиться на етапі свого становлення.

Таким чином, можна зробити висновок, що законодавство України з питань вирішення проблеми множинного громадянства потребує удосконалення. Червінська Л.М. вважає, що доцільно було б прийняти нормативно-правові акти, які уточнювали б окремі норми щодо питань громадянства, удосконалили Закон України «Про громадянство» в частині набуття та припинення громадянства, який би допоміг уникнути прогалин в подальшій практиці [5, с. 310].

Отже, виходячи із вищесказаного, можна зазначити, що подальший розвиток країни потребує удосконалення в системі законодавства. Для його покращення треба: по-перше, прийняти на рівні законів певний ряд підзаконних нормативно-правових актів, які б конкретизували Закон України «Про громадянство України», по-друге, враховуючи недосконалість та прогалини законодавства, необхідно внести зміни до чинного законодавства, за допомогою застосування аналогії закону і аналогії права. Також при вирішенні можливих проблем з цього питання, можна враховувати міжнародний досвід, за для не допуску формування загрози втручання однієї держави у внутрішні справи іншої, під виглядом захисту інтересів своїх громадян.

Список використаних джерел

1. Піскун І. І. Множинне громадянство: позитивні та негативні наслідки / І. І. Піскун // Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. – 2017. – № 2. – С. 401–404.
2. Міжнародне право: навч. посіб. / за ред. М. В. Буроменського. – К.: Юрінком Інтер, 2016. – 336 с.
3. Конституційне право України: Підручники для студентів вищих навчальних закладів / За ред. академіка АПРН України, доктора юридичних наук, професора В. С. Журавського. – К.: Видавничий Дім «Ін Юре», 2014. – 544 с.
4. Нагорнова Є. А. Громадянство в Україні: правове регулювання, набуття та припинення / Є. А. Нагорнова // Наше право. – 2017. – № 7. – С. 42–46.
5. Червінська Л. М. Громадянство та політичні права мігрантів / Л. М. Червінська // Гілея: науковий вісник. – 2017. – № 77. – С. 309–312.

Ключові слова: громадянство, громадянин, права, обов'язки, біпатрид.
Науковий керівник: к.ю.н., ас. Салей М. І.